



STUDIJŲ KOKYBĖS VERTINIMO CENTRAS

VILNIAUS KOLEGIJOS
LIETUVIŲ GESTŲ KALBOS VERTIMO
STUDIJŲ PROGRAMOS
VERTINIMO IŠVADOS

Grupės vadovė: doc. dr. Jurgita Mikelionienė

Grupės nariai: Svetlana Beniušienė

Lukas Gabrielius Tribulas

DUOMENYS APIE ĮVERTINTĄ PROGRAMĄ

Studijų programos pavadinimas	Lietuvių gestų kalbos vertimas
Studijų sritis	Humanitariniai mokslai
Studijų kryptis	Vertimas
Studijų programos rūšis	Koleginės studijos
Studijų pakopa	Pirmoji
Studijų forma (trukmė metais)	nuolatinė (3 m.)
Studijų programos apimtis kreditais	180
Suteikiamas laipsnis ir (ar) profesinė kvalifikacija	Humanitarinių mokslų profesinis bakalauras

TURINYS

I. ĮŽANGA.....	4
II. PROGRAMOS ANALIZĖ	4
2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai.....	4
2.2. Programos sandara.....	6
2.3. Personalias	9
2.4. Materialieji ištekliai.....	11
2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas	13
2.6. Programos vadyba	16
III. REKOMENDACIJOS	17
IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS.....	18

I. IŽANGA

Ketinamą vykdyti koleginių studijų pirmosios pakopos programą *Lietuvių gestų kalbos vertimas* (toliau – Programa), kurią numato įgyvendinti Vilniaus kolegija (toliau – Kolegija), vertino Studijų kokybės vertinimo centro (toliau – SKVC) sudaryta ekspertų grupė. Išorinio vertinimo tikslas – atlikti studijų programos kokybės analizę bei pateikti rekomendacijas studijų programai tobulinti. Vertinant Programą buvo remiamasi Vilniaus kolegijos pateiktu ketinamos vykdyti studijų programos aprašu ir 2017 m. gegužės 12 d. vykusio ekspertų vizito į Vilniaus kolegiją rezultatais. Atkreiptinas dėmesys, kad Vilniaus kolegija iki šiol vykdė panašią studijų programą *Lietuvių gestų kalba* filologijos kryptyje.

Išorinį vertinimą ekspertų grupė pradėjo nuo ketinamos vykdyti studijų programos aprašo (toliau – Programos aprašas) ir jo priedų nagrinėjimo. Programą vertinant vadovautasi kolegines studijas reglamentuojančiais įstatymais ir kitais normatyviniais teisės aktais, SKVC direktoriaus 2013 m. balandžio 22 d. įsakymu Nr. V-23 patvirtinta *Ketinamos vykdyti studijų programos aprašo rengimo, jos išorinio vertinimo ir akreditavimo metodika* (toliau – Metodika), kitais išoriniam vertinimui reikalingais dokumentais.

2017 m. gegužės 12 d. vyko ekspertų grupės vizitas į Kolegijos Pedagogikos fakultetą, kur ekspertai susitiko su fakulteto administracija, Programos aprašo rengėjais, numatomais Programos dėstytojais, socialiniais dalininkais, susipažino su fakulteto materialine baze (auditorijomis, kalbų laboratorija, biblioteka). Vizito pabaigoje administracijos atstovai ir dėstytojai buvo supažindinti su bendraisiais ekspertų grupės pastebėjimais ir apibendrinimais.

2017 m. gegužės 19 d. ekspertų grupė parengė ir SKVC pateikė Programos vertinimo išvadų projektą, kuris buvo išsiųstas Programos rengėjams susipažinti ir pateikti savo pastabas dėl faktinių klaidų. Kadangi Programos rengėjai pastabų dėl faktinių klaidų neturėjo, ekspertų grupės laiko šias išvadas galutinėmis.

II. PROGRAMOS ANALIZĖ

2.1. Programos tikslai ir studijų rezultatai

Pateiktos vertinti ketinamos vykdyti studijų programos *Lietuvių kalbos gestų vertimas* tikslas – parengti gestų kalbos profesinius bakalaurus, kurie žinotų vertimo teorijos ir praktikos principus, gebėtų sukurti prielaidas gestų kalbos vertėjo paskirties ir misijos suvokimui, vertybių ir nuostatų formavimuisi, gebančius teikti kokybišką lietuvių gestų kalbos vertimo paslaugą. Tikslu formuluotė nėra tiksli, nes Programos absolventams numatyta teikti humanitarinių mokslų, o ne gestų kalbos profesinio bakalauro kvalifikacinį laipsnį, be

to, Programos rezultatai pirmiausia orientuoti į lietuvių gestų kalbos išmokimą, o paskui gebėjimą iš jos ir į ją versti. Nelabai aišku, kaip suprantama vertimo paslaugos kokybė, nes *Teksto vertimo* dalyko apraše aukščiausiu gebėjimu įvardijamas siekis versti nesudėtingus ir neilgus tekstus tikrai nėra tai, kas galėtų tenkinti užsakovą, ypač jeigu reikia versti specialiosios paskirties tekstus. Pateikti studijų programos rezultatai ne visada yra tinkamai priskirti žinioms, specialiesiems ar socialiniams gebėjimams (pvz., informacinių technologijų panaudojimas verčiant laikytinas ne žiniomis, o specialiuoju gebėjimu), kai kurių esminių žinių – turėti lietuvių gestų kalbos gramatikos, teksto, stilistikos žinių ar išmanyti vertimo metodologiją įvardijimo apskritai pasigendama.

Pateikiant studijų rezultatus pasitaiko nenuoseklumų. Pavyzdžiui, 3.2 ir 4.3 studijų rezultatai iš esmės pakartoja vienas kitą, juos skirti į du vien dėl to, kad viename kalbame apie efektyvią lietuvių kalbos gestų, o kitame tik apie lietuvių kalbos komunikaciją, juolab priskirti pirmąjį specialiesiems, o antrąjį socialiniams gebėjimams, nėra pagrindo, nes šioje programoje tai dvi neišskiriamos dedamosios. 4.1 ir 4.2 studijų rezultatai iš esmės irgi atkartoja vienas kitą, nes „toleruos ir objektyviai vertins kiekvieną asmenį“ bei „vertins kalbinę ir kultūrinę tapatybę kaip žmogaus savasties pagrindą“ yra vienas ir tas pats. 5.1 rezultato (neaišku, kodėl priskirto asmeniniams, o ne socialiniams gebėjimams) „mokės bendrauti užsienio kalba“ realizacijai įgyvendinti nenumatytas *Tarptautinės gestų kalbos* dalykas, nors dalykų sąrašė yra pateikiamas jo aprašas.

Iš esmės Programos tikslas ir numatomi rezultatai dera tarpusavyje ir atitinka pirmosios pakopos koleginių studijų lygmenį, studijos grindžiamos ir bendruoju koleginiu, ir specialiųjų gebėjimų išsilavinimu, taip pat ugdomi tiriamojo mokslinio darbo įgūdžiai.

Programos paskirtis įvardyta aiškiai, poreikis – kurčiųjų bendruomenei reikalinga vertimo į lietuvių kalbą ar į lietuvių gestų kalbą paslauga, padedanti išvengti informacinės ir socialinės izoliacijos tikrai nekelia abejonių, tačiau kaip vienas iš argumentų įvardytas klausos negalią turinčių asmenų skaičius (7000) nepagrįstas patikima statistine informacija. Nors Programos aprašo rengėjai teigia (9 psl.), kad 2016 m. vienas vertėjas aptarnavo 60 kurčiųjų, realybėje skaičius yra mažesnis – 50–55 (kaip numatyta 2013–2017 m. gestų kalbos vertimo paslaugų programoje). Teigiama (10 psl.), kad pusė gestų kalbos vertėjų yra savamoksliai, tačiau šitas teiginys nėra tikslus: kadangi Vilniaus kolegijoje gestų kalbos programa buvo vykdoma jau nuo 2002 metų, o jos turinys apėmė taip pat ir vertimą, tai rinkoje jau daugiau kaip 10 metų dirba šios programos absolventai, pvz., Vilniaus apskrities gestų kalbos vertėjų centre tokį išsilavinimą turi 86 proc. vertėjų. Panašią situaciją patvirtino ir pokalbyje dalyvavę socialiniai dalininkai iš kitų miestų.

Programos rengėjai yra gerai susipažinę, vadovaujasi ir cituoja svarbius švietimo ir kurčiųjų bendruomenės įstatymus ir kitus dokumentus. Gestų kalbos studijų (filologijos studijų krypties) tęstinumas nauju pavadinimu *Lietuvių gestų kalbos vertimas* ir priskyrimas vertimo studijų kryptčiai yra logiškas ir pagrįstas 2016 m. švietimo ministro patvirtintu nauju studijų kryptčių ir kryptčių grupių sąrašu ir naujosiomis tarptautinėmis gestų kalbos vertėjų rengimo rekomendacijomis.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

Srities stiprybe laikytinas pagrįstas ir aiškiai nusakytas programos poreikis. Programa unikali, vienintelė užpildanti kvalifikuotų lietuvių gestų kalbos vertėjų poreikį. Tikslai ir studijų rezultatai atitinka studijų pakopą ir kvalifikacijų lygį.

Pagrindinė Programos tikslų ir studijų rezultatų srities silpnybė – ne iki galo apgalvoti ir tinkamai suformuluoti numatomi Programos studijų tikslai ir rezultatai. Neatlikta socialinių dalininkų apklausa.

2.2. Programos sandara

Programos sandara atitinka formaliuosius koleginių studijų programoms keliamus reikalavimus. Programą sudaro tokio pobūdžio programoms įprastas 180 kreditų skaičius. Bendriesiems koleginių studijų dalykams skiriama 15, studijų krypties – 156 ir dar 9 kreditai laisvai pasirenkamiems dalykams. Programos apimtis 4800 val.: teorinėms paskaitoms skiriama 256 val., t. y. apie 5 proc. viso studijų laiko, praktiniam rengimui – 51 proc., o savarankiškam darbui 44 proc. Tačiau Programos aprašo 3-ioje lentelėje pateikiami kitokie skaičiai, teigiama, kad kontaktiniam darbui skiriama apie 47, o savarankiškam net 52 proc. val. Toks kontaktinio ir savarankiško darbo pasiskirstymas atitinka bendruosius koleginių studijų reikalavimus, kuriuose nurodoma, kad savarankiškam darbui turėtų būti skiriama ne mažiau 30 proc. programos apimties. Vis dėlto atkreiptinas dėmesys, kad esant tokiam kontaktinių ir savarankiško darbo valandų paskirstymui auditoriniai daugelio dalykų užsiėmimai vyktų tik vieną kartą per savaitę, todėl kai kuriuose dalykuose numatytas intensyvus atsiskaitymų grafikas ir skaičius verčia svarstyti, ar tikrai pasirinkti tinkami metodai ir atsiskaitymo formos. Savarankiškam darbui skirtas toks didelis valandų skaičius, ypač pirmaisiais studijų metais, kelia abejonių, ar studentai įgis reikiamų lietuvių kalbos struktūros, teksto, stilistikos, antropologijos, ritmikos ir plastikos ir kt. numatytų žinių. Daugeliu atveju studijų dalyko literatūros neprieinamumas internete ir nebuvimas bibliotekoje nesudaro galimybių kokybiškam savarankiškam darbui.

Programos sandaroje skirtas reikiamas dėmesys praktiniam mokymui. Į studijų programą įtrauktos 3 praktikos (*Kurčiųjų bendruomenės pažinimo (3 kr.)*, *Mokomoji (6 kr.)* ir *Profesinės veiklos praktika (21 kr.)*), kurioms skiriama 30 kreditų ir atliekamos nuo pirmo iki paskutinio semestro, svarbus vaidmuo numatytas praktikos tutoriams ir mentoriams. Kiti praktiniam rengimui skirti 33,5 kreditų realizuojami per atskirų dalykų pratybas. Tai 1608 valandos, iš jų 16 val. skiriama į baigiamojo darbo (6 kr.) ir egzamino (3 kr.) struktūrą įtrauktoms pratyboms. Toks valandų ir kreditų skaičius atitinka koleginiams studijoms keliamus reikalavimus. Dalykų apimtis dažniausiai yra 3 kreditų arba, tęstinių dalykų atveju, dalijasi iš 3.

Studijų krypties privalomų dalykų sąrašė svarbiausi yra tęstiniai lietuvių gestų kalbos, teksto vertimo ir vertimo žodžiu dalykai, kuriems skiriama net 43 proc. visų studijų programos kreditų. Keliamas ambicingas tikslas per pirmuosius metus pradėdant nuo nulinio pasiekti B1 lietuvių gestų kalbos lygį, o vertimo raštu išmokyti per vienerius – trečiuosius studijų metus. Vertimui galėtų būti panaudojami *Studijų įvado* dalyko valandos, nes šio dalyko turinys apie studijų tvarką ir Kolegiją galėtų būti dėstomas per įvadines studijų paskaitas be kreditų, o viskas, kas susiję su kurčiųjų bendruomene, jau numatyta arba gali būti perkelta į *Profesinės etikos*, *Kurčiųjų bendruomenės* ar *Kalbotyros ir gestotyros* dalykų turinį. Taip pat stebina, kad *Teksto vertimo* dalyko apraše nesinaudojama užsienio gestų kalbos vertimo tyrėjų literatūra. Ne visai pagrįstas tik 3-4 semestruose skaitomas *Kalbotyros ir gestotyros* dalykas (taip pat ir dėl jo dėstymo gestų kalba), nes jame supažindinama su pagrindinėmis sąvokomis, tačiau jis dėstomas vėliau nei *Teksto supratimas ir raiška* ar *Lietuvių gestų kalba*. Vertimas raštu turėtų būti dėstomas paraleliai, o ne anksčiau už *Kalbos kultūros ir stilistikos* dalyką.

Atkreiptinas dėmesys, kad bendrieji koleginių studijų dalykai (5 dalykai po 3 kreditus), koncentruojami ne tik pirmuose semestruose, bet ir 4 ir 5-ame). Jų sąrašė yra dvi alternatyvos, kurias siūlo tas pats dėstytojas ir dalykai yra labai artimo turinio, t. y. *Sociologija* arba *Antropologija* ir *Tiriamąjį projektinį darbo pagrindai* arba *Mokslinio darbo pagrindai*. Programos apraše šių alternatyvų siūlymas nepaaiškintas, o susitikimo su dėstytojais metu išsiaiškinta, kad studentams tikrai reikalingesnis būtų *Antropologijos* dalykas. Pastebėta, kad turinys ne visai atspindi šio dalyko pavadinimą, greičiau tai tik įvadas į antropologiją. Studijų krypties dalykai – privalomi, praktikos, baigiamasis darbas ir baigiamasis egzaminas – 156 kreditai, 3 laisvai pasirenkami dalykai (9 kr.) iš siūlomų 17 sąrašo.

Studijų programoje palikta galimybė rinktis 3 iš 17-os laisvai pasirenkamų dalykų (9 kr.), po vieną 3-iame, 4-ame ir 5-ame semestru. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad siūlomų

dalykų kiekviename semestre sąrašas nėra sistemiškas, sunkiai suprantama *Tarptautinės gestų kalbos* ar *Šokio studijos*, *IKT vertimui* ar *Floristinio dizaino* pasirinkimo alternatyva. Susitikimo su Programos aprašo rengėjais metu išsiaiškinta, kad tai bendras viso fakulteto laisvai pasirenkamų dalykų sąrašas. Kai kurie dalykai iš laisvai pasirenkamų sąrašo atsikartoja savo turiniu privalomuosiuose arba pagal savo specifiką ir numatomus rezultatus turėtų būti sukeisti vietomis, pvz., *Sociologijos* ar *Antropologijos* dalykai vertimo krypties programai nėra tokie svarbūs kaip *Tarptautinės gestų kalbos* dalykas, *IKT vertimui* dalyko turinys galėtų būti integruotas į *Informacinių komunikacijos technologijų* dalyko ar vertimo dalykų turinį, atsisakant jau mokyklose gerai įsisavintų kompiuterinio raštingumo temų.

Duomenys apie dalykų apimtį kreditais, valandomis, tenkančiomis kontaktiniam ir savarankiškam darbui, bei dalykams numatytą semestrą yra pateikiami Programos aprašo 12 psl. esančioje lentelėje. Pažymėtina, kad studentų darbo krūvis išdėstytas gana tolygiai, paskutiniame, šeštajame semestru, nors kontaktinių valandų skaičius ir mažiausias, tačiau vis tiek numatytas nemažas darbo krūvis, nes studentams tenka rengti ne tik baigiamąjį darbą ir ruošti baigiamajam egzaminui, taip pat atlikti praktiką, bet dar reikia išklaudyti 2 dalykus, kurie pagal savo turinį galėtų / turėtų jau būti išeiti anksčiau, o kreditai ir valandos galėtų būti skiriami ilgesnei ir kokybiškesnei praktikai atlikti. Tuo pačiu taip būtų sudaroma galimybė studentams dirbti, o jeigu praktika atliekama kituose miestuose, tai iš esmės nesudarytų prielaidų paskaitoms praleisti.

Dalykų aprašai atitinka keliamus reikalavimus, juose numatyti metodai studijų rezultatams pasiekti, iš esmės aiški studijų rezultatų vertinimo sistema. Kai kurių dalykų aprašuose nurodyta senoka studijų literatūra, beveik nėra nuorodų į elektroninius šaltinius, mažas egzempliorių skaičius Kolegijos bibliotekoje neužtikrina šaltinių prieinamumo.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

Programos sandaros stiprybe laikytina tai, kad numatomiems rezultatams pasiekti siūlomi tinkami dalykai ir deramas jiems skiriamų kreditų kiekis. Studentams paliekama laisvo pasirinkimo galimybė.

Programos sandaros silpnybe laikytinas per didelis savarankiškam darbui skiriamų valandų kiekis, kai kurių dalykų turinio pasikartojimas, nenuoseklus dalykų išdėstymas, netinkamos ar nepakankamos studijų literatūros dalyko aprašuose kiekis.

2.3. *Personalas*

Programai vykdyti numatomas pasitelkti personalas iš esmės atitinka teisės aktų reikalavimus. Pateiktų gyvenimo aprašymų skaičius atitinka Programos aprašo 4.1. lentelėje pateiktų dėstytojų skaičių, visi gyvenimo aprašymai pateikti pagal suvienodintą formą, juose pateikiama visa aktuali ir išsami informacija, patvirtinanti dėstytojų kompetencijas.

Iš Programos aprašo 4.1. lentelėje (15–18 p.) išvardytų dėstytojų sąrašo, 2 priede pateiktų jų gyvenimo aprašymų ir dalykų aprašų matyti, kad Programai realizuoti pasitelkti 25 dėstytojai. Iš 25 Programos dėstytojų nurodoma, kad 4 turi docento pedagoginį vardą ir 1 – profesoriaus, tačiau nors prof. dr. Irena Zaleskienė 4.1. lentelėje įvardijama kaip docente, jos gyvenimo aprašyme 2 priede ji pateikia informaciją, kad nuo 2001 metų yra Lietuvos edukologijos universiteto, o nuo 2015 metų - Vilniaus kolegijos profesorė. 3 iš jų dėsto socialinių mokslų edukologijos studijų krypties, o 2 – humanitarinių mokslų filologijos krypties dalykus, atitinkančius jų išsilavinimą. Tik 3 iš jų vykdys studijų krypties dalykus, o kiti 2 – laisvai pasirenkamus studijų krypties dalykus.

Programoje numatyta 14 lektorių ir 6 asistentai. Du lektoriai šiuo metu studijuoja doktorantūroje. 12 turi magistro išsilavinimą. Iš 6 asistentų 3 turi magistro išsilavinimus, o 3 – bakalauro. Programos apraše ypatingas dėmesys yra skiriamas 12 dėstytojų, aprašant jų indėlį į Programos vykdymą. Pasigendama likusių dėstytojų kompetencijų bei svarbos vykdant studijų programą pagrindimo, ypač studijų krypties dalykų kontekste. Pvz., nepagrįstas prof. dr. I. Zaleskienės pritraukimas dėstyti *Įvado į studijas* dalyką, kai pateiktame Programos aprašo 3 priede šio dalyko aprašo rengėjas yra lektorius A. Barisevičius, kuris pažymimas ir kaip kuruojantis dėstytojas. Pažymėtini ir tokie esminiai neatitikimai, kaip antai, Programos apraše (13 psl.) nurodoma, kad *Kurčiųjų bendruomenės* dalyką dėstys kurčiasis dėstytojas, tačiau toliau Programos apraše bei jo prieduose šio dalyko dėstytoju pristatomas tik M. Danielius. Tas pats dėstytojas numatomas dėstyti tarptautinę gestų kalbą, nors lektorius savo gyvenimo aprašyme nenurodo mokantis šią kalbą jokių lygiu.

Vizito į Vilniaus kolegija metu Programos rengimo grupė paaiškino, kad dalis Programos apraše numatytų dėstytojų gali keistis, kadangi bus skelbiami konkursai ir siekiama pritraukti kompetentingus dėstytojus. Su fakulteto administracija išsiaiškinta, kad atsižvelgiant į neigiamus studentų apklausų rezultatus dėl dėstytojų kompetencijų dėstytojas gali būti keičiamas.

Dauguma Programos dėstytojų turi didelę didaktinio darbo patirtį. Dėstytojų profesinės veiklos patirtis vidutiniškai sudaro 17 metų. Dalis dėstytojų yra patyrę mokslininkai, tai matyti iš jų gyvenimo aprašymuose pateiktų mokslinių darbų. Kaip matyti iš gyvenimo

aprašymų pateikiamų 2 priede, dėstytojai aktyviai dalyvauja projektinėje veikloje, intensyviai kelia savo kvalifikaciją tiek Lietuvoje, tiek užsienyje, inicijuoja bei prisideda prie metodinių priemonių kūrimo. Nemaža dalis studijose naudojamos literatūros yra parengta pačių dėstytojų įgyvendinant įvairius projektus. Šiek tiek pasigendama pagrindinių dalykų dėstytojų (A. Barisevičiaus, D. Mantrimo, T. Ivanausko) tobulėjimo užsienio aukštosiose mokyklose, dalyvavimo Erasmus programos stažuotėse.

Vizito metu paaiškėjo, kad fakultetas neturi stiprių bendradarbiavimo ryšių su užsienio aukštosiomis mokyklomis, kuriose taip pat dėstoma gestų kalba, todėl dėstytojai bei studentai neturi galimybės kelti kvalifikacijos užsienyje.

Atsižvelgiant į studijų programos pavadinimą pasigendama didesnės dėstytojų patirties vertimo srityje. Iš studijų krypties dalykų dėstytojų tik 1 dėstytojas, A. Barisevičius yra išklauses 6 mėnesių Vertimo teorijos kursą Vilniaus universitete, tačiau taip pat nėra profesionalus vertėjas. Dėstytojų pateikiamuose gyvenimo aprašymuose pasigendama būtent vertimo srities kompetencijų, kurios yra būtinos tokios krypties studijų programai vykdyti. Programos rengėjai ir Vilniaus kolegijos administracija turėtų apsvarstyti galimybę įdarbinti vertimo teorijos ir praktikos specialistus, turinčius vertimo dėstymo bei praktinio darbo patirties. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad du dėstytojai, D. Mantrimas ir A. Barisevičius, dalijasi itin didelį krūvį ir kiekviename semestre dėsto net po keletą dalykų. Pvz., I semestre D. Mantrimui priskiriama dėstyti net 3 dalykus: *Ritmika ir plastika, Lietuvių gestų kalba, Kurčiųjų bendruomenės pažinimo praktika*, o A. Barisevičiui III semestre *Profesinė etika ir Teksto vertimas*. Dėl didelio kontaktinių valandų skaičiaus dėstytojai neturi galimybių ir noro aktyvesnei kokybiškai mokslinei veiklai.

Programos apraše akcentuojama kurčiųjų dėstytojų svarba specialistų rengime, ypač turint omenyje, kad jie yra gimtosios kalbos vartotojai ir pagrindiniai gestų kalbos šaltiniai studentams studijų laikotarpiu. Tačiau analizuojant planuojamą studijų programai vykdyti personalą pasigendama tokių dėstytojų. Personalo kompetencijų pagrindime minimi tik 2 kurtieji dėstytojai. Toks skaičius, manytina, yra nepakankamas kokybiškam lietuvių gestų kalbos išmokimui, nekalbant apie kitų, su kurčiųjų kultūra susijusių dalykų dėstymą. Programos rengėjai pripažįsta, kad tai nėra gerai, nes studentai pripranta prie vienodos gestų kalbos, todėl verčiant realiose situacijose gali kilti problemų. Programos rengėjai ir Vilniaus kolegijos administracija turėtų apsvarstyti galimybę įdarbinti daugiau kurčiųjų dėstytojų.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

Programos personalo stiprybe laikytina tai, kad Programai vykdyti numatytų dėstytojų kompetencijos ir patirtys yra tiesiogiai susiję su dėstomu dalyku ir analizuojama programa.

Pagrindine Programos personalo silpnyste laikytina tai, kad studijų krypties dalykams dėstyti trūksta kvalifikuotų vertimo krypties specialistų bei kurčiųjų dėstytojų, dėstytojams trūksta tarptautinės patirties.

2.4. Materialieji ištekliai

Kaip nurodyta Programos apraše ir kaip teko įsitikinti ekspertams vizito į Vilniaus kolegiją metu, Kolegijos Pedagogikos fakultetas turi gerai įrengtas auditorijas, pritaikytas didesniems ir mažesniems studentų srautams. Auditorijų ir vietų skaičius Programai realizuoti yra pakankamas.

Visos Kolegijos Pedagogikos fakulteto auditorijos yra aprūpintos reikiama įranga: vaizdo projektoriais, ekranais, kompiuteriais, rašomosiomis ar mobiliosiomis lentomis. 2 auditorijose yra interaktyvi SMART lenta, o dviejose sumontuota įranga, kuri leidžia demonstruoti vaizdo ir garso medžiagą. Tai ypač svarbu mokantis gestų kalbos. Papildomai suteikiamos patalpos savarankiškam studentų darbui. Programos apraše (p. 22) minima, kad Fakultete veikia šviesolaidinis bevielis internetas, kurio sklaida dengia viso Fakulteto pastatą, taip sudarant galimybę studentams savarankiškai mokytis. Vertinamai programai realizuoti pasitelkiami ir specializuotų kabinetų resursai. Planuojama menų terapijos dalykų studijoms naudotis Fakultete esančia YAMAHA muzikos mokyklos klase. Sudaroma galimybė naudotis metodikų kabinetu, kuriame kaupiama mokslinė, metodinė literatūra, specializuotos mokymo priemonės, studentų baigiamieji darbai. Papildomai kai kuriems dalykams bus naudojamosi Elektronikos ir informatikos fakultete esančiomis patalpomis. Tai pat kitomis socialinių partnerių erdvėmis.

Vilniaus kolegijos biblioteka studentus ir dėstytojus aptarnauja skirtinguose fakultetuose. Joje sukaupta nemažas skaičius įvairios literatūros bei leidinių. Programos apraše (p. 22) išsamiau atskleisti visi svarbūs bibliotekos resursai. Bibliotekoje, kurios filialas yra ir Pedagogikos fakultete, yra patogi prieiga prie Kolegijos prenumeruojamų elektroninių knygų ir žurnalų (*eBooks on EBSCO host*), duomenų bazių, pvz., *EBSCO Publishing*, *Oxford Journal Online* ir kt. Naudojamosi kitų aukštųjų mokyklų, tokių kaip Vilniaus Gedimino technikos universiteto bei Mykolo Romerio universiteto katalogų elektroninėmis knygomis. Bibliotekoje diegiama bibliotekinė informacinė sistema *Aleph 500*. Pedagogikos fakultete įsikūrusiame bibliotekos padalinyje yra sudarytos prieigos sąlygos prie minėtų leidinių. Bibliotekos darbo laiku studentai yra patenkinti, jie turi galimybę bendrauti su dėstytojais atskirose skaityklose. Darbuotojai pastebi, kad skaitykla aktyviau naudojamosi pirmoje dienos pusėje.

Vizito į aukštąją mokyklą metu susipažinus su Programai vykdyti planuojama materialine baze pastebėta, kad vietų skaičius fakulteto bibliotekos skaitykloje nėra didelis, tačiau bibliotekos vedėja paaiškino, kad didelė dalis studentų turi savo nešiojamus kompiuterius ir vis rečiau naudojami bibliotekos skaityklos įrenginiai, tad vietų visiems užtenka. Nors Fakultete yra sukaupta nemažai literatūros įvairiose laikmenose Programai vykdyti, o nemaža dalis metodinės medžiagos yra parengta įvairių projektų metu kryptingai šiai studijų programai vykdyti pačių dėstytojų, visgi patys Programos rengėjai pripažįsta, kad juntamas nepakankamas studentų aprūpinimas naujausia mokomąja literatūra, ypač užsienio kalbomis. Iš Programos aprašo 3 priede pateikiamų kai kurių dalykų aprašų matyti, kad stokojama nemažai literatūros šaltinių. Pavyzdžiui, *Teksto logika* dalyko apraše pagrindinės literatūros sąraše iš nurodytų 5 šaltinių keturių iš viso nėra Vilniaus kolegijos bibliotekoje, tiesa, vieno šaltinio yra 10 egzempliorių. *Kurčiųjų bendruomenė* dalyko aprašo pagrindinės literatūros sąraše iš 9 privalomos literatūros šaltinių bibliotekoje yra tik 3. Vieno pagrindinių studijų krypties dalykų *Lietuvių gestų kalba* dalyko aprašo privalomos literatūros sąraše turimi tik 3 šaltiniai iš privalomų 6, o iš papildomų šaltinių sąrašo turimas tik 1 iš 5. Atsižvelgiant į tai Programos rengėjai ir Vilniaus kolegijos administracija turėtų apsvarstyti galimybę įsigyti papildomos literatūros, reikalingos šiai studijų programai vykdyti.

Fakultetas gerokai nutolęs nuo miesto centro, studentams ir dėstytojams gana nepatrauklioje vietoje, tačiau Kolegijos perspektyviniame plane jau numatytas jo perkėlimas į Baltupių mikrorajoną. Tai padidintų studijų vietos patrauklumą.

Programoje vietos praktikai atlikti parinktos racionaliai. Glaudžiai bendradarbiaujama su socialiniais partneriais dėl praktikos eigos. Programos aprašo 3 priede pateikiami išsamūs praktikų aprašai, iškeliami aiškūs tikslai. Praktikai skiriama daug laiko, kas yra itin svarbu šios studijų krypties studijose. Pastebėtina, kad nustatyta praktikų vykdymo, kontrolės ir grįžtamojo ryšio sistema nėra iki galo ištobulinta. Iš aprašo neaišku, kaip bus vykdomas pasiruošimas praktikai, kaip praktikos vadovai – mentoriai bus supažindinami su praktikos užduotimis, tikslais, vertinimo kriterijais. Numatyti praktikos užduočių atlikimo aplankų pristatymas aukštajai mokyklai, tačiau pasigendama atgalinio ryšio su praktikos vietomis ir mentoriais.

Susitikimo su socialiniais partneriais metu, kuriame aktyviai dalyvavo ne tik Vilniaus, bet ir Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio apskrities gestų kalbos vertėjų centro vadovės, pastebėtas ypatingai glaudus bendradarbiavimas su Programos rengėjais tiek dėl praktikos organizavimo, tiek dėl Programos turinio, tiek ir dėl būsimų absolventų įsidarbinimo perspektyvų.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

Pagrindine Programos materialijų išteklių silpnybe laikytina kai kurių Programai reikalingų bibliotekos išteklių ribotumas arba ribotas prieinamumas studentams. Kaip nurodyta Programos aprašo prieduose, kai kuriais atvejais visoje Vilniaus kolegijos bibliotekoje ar jos padaliniuose nėra nei vieno dalyko apraše nurodyto privalomo šaltinio ar yra vos vienas. Taip pat pasigendama grįžtamojo ryšio iš socialinių partnerių po praktikos atlikimo.

Pagrindine materialijų išteklių srities stiprybe laikytina tai, kad reikalinga studijoms įranga ir numatytos patalpos yra tinkamos ir jų pakanka. Programai realizuoti numatyta praktikų bazė yra taip pat visiškai tinkama. Pastebėtas aktyvus socialinių partnerių įsitraukimas į Programos įgyvendinimą.

2.5. Studijų eiga ir jos vertinimas

Priėmimo į studijas reikalavimai yra pagrįsti. Kolegija kartu su kitomis Lietuvos aukštosiomis mokyklomis dalyvauja LAMA BPO studentų bendrajame priėmime. Organizuojant priėmimą vadovaujamosi bendraisiais reikalavimais priėmimui bei Kolegijos direktoriaus patvirtintomis Studentų priėmimo taisyklėmis¹. Stojamojo balo sandara aiški ir pagrįsta, tačiau atsižvelgiant į tai, jog vizito metu Kolegijos bendruomenė išreiškė nuogąstavimą dėl galimo studentų nubyrežimo, stojantieji galėtų būti papildomai informuojami apie Programos išskirtinumą.

Studijų procesas organizuojamas vadovaujantis bendrais Kolegijos dokumentais. Programos apraše nurodyta, jog su konkrečiau studijų dalyko eiga ir vertinimo struktūra, apsvaistyta studijų programos komitete ir katedroje, dėstytojas studentus supažindina pirmosios paskaitos metu. Darbas auditorijose bei kompiuterinėse laboratorijose organizuojamas pagal fakulteto nustatytą tvarką. Studentams suteikta teisė teikti pastabas dėl tvarkaraščių sudarymo, vizito metu nurodyta, jog sudarant tvarkaraštį didelis dėmesys skiriamas studentų poreikiams. Penktadienis paliktas laisvai pasirenkamiems dalykams.

Programos apraše nurodoma, jog Kolegijoje, vertinant studentų studijų rezultatus, vadovaujamosi pagrįstumo, patikimumo, aiškumo, naudingumo ir nešališkumo principais. Studijų rezultatų vertinimas susideda iš žinių, gebėjimų ir nuostatų vertinimo, tačiau dalykų aprašuose nurodyti vertinimo kriterijai nėra pakankamai skaidrūs – iš dalykų aprašuose

¹ https://www.viko.lt/media/uploads/sites/3/2014/07/VK_2017_taisykles_0519.pdf

pateiktos informacijos neaišku, kaip įvertinamos nuostatos, kaip nustatomas atsakymų teisingumas, aiškumas.

Programos apraše nurodoma, kad studentams, turintiems klausos negalią, yra sudaromos galimybės atsiskaityti alternatyviais būdais, vizito metu nurodyta, kad studijų procese planuojama naudoti virtualią mokymo(si) aplinką, studentams bus sudarytos galimybės atsiskaityti nuotoliniu būdu.

Planuojama kas semestrą studentams suteikti galimybę apklausomis išreikšti savo nuomonę apie studijų kokybę, taip pat planuojama studentams sudaryti sąlygas siūlyti Programos patobulinimus tiesiogiai administracijai ar Studijų programos komitetui (toliau SPK), tačiau mažai dėmesio skiriama Studijų programos komiteto studentų atstovo vaidmeniui užtikrinant Programos kokybę, vizito metu konkrečiai išskirta vienintelė jo pareiga – analizuoti studentų apklausų rezultatus. Kiti studentų atstovo komunikacijos su studentais būdai nenurodyti.

Studijos baigiamos baigiamuoju darbu (projektu) ir baigiamuoju egzaminu. Pagirtina, kad renkant recenzentus bei sudarant baigiamųjų darbų vertinimo komisiją patariamąjį balsą turi ir SPK, studentai patys siūlo konkrečias temas pasirinktai tematikai.

Studentams sudarytos sąlygos naudotis nemokamomis psichologo paslaugomis, pagal viešai skelbiamus grafikus konsultuotis su dėstytojais. Numatyti studentų informavimo būdai praktikų, savarankiškų darbų, karjeros galimybių, paskolų ir socialinių stipendijų klausimais. Kolegijos vidaus dokumentai numato galimybę studentams gauti akademinės atostogas, pertraukti studijas, atnaujinti studijas, studijuoti pagal individualų studijų planą. Kolegijoje sudarytos sąlygos studijuoti klausos negalią turintiems studentams. Jiems padeda vertėjai iš Vilniaus apskrities gestų kalbos vertėjų centro. Studentai gali būti skatinami viešomis padėkomis už pasiekimus neformalioje veikloje. Kolegijos vidaus dokumentai reglamentuoja finansinės studentų paramos bei skatinimo būdus ir teikimo tvarką. Studentų žinios ir gebėjimai įgyti neformaliojo ir savaiminio mokymosi būdais, gali būti įskaityti Kolegijos nustatyta tvarka. Programos apraše nurodoma, jog visiems pageidaujantiems studentams gali būti suteikiami bendrabučiai.

Pažymėtina, jog naujai įstojusiems studentams studentų atstovybė kartu su administracija organizuoja adaptacinę vasaros stovyklą. Programos apraše nurodyta, jog pirmame semest্রে per *Ivado į studijas* dalyko paskaitas studentai supažindinami su Kolegijos ir Pedagogikos fakulteto vidaus tvarkos taisyklėmis, studentų pasiekimų vertinimo tvarka, studentų teisėmis ir pareigomis bei karjeros galimybėmis. Vizito metu nurodyta, kad vyresni studentai taip pat įtraukiami į naujų studentų adaptaciją – Kolegijoje veikia studentų kuratorių sistema.

Programos apraše nurodyta, kad priimtų studentų profesinės veiklos motyvaciją skatina ir dėstytojų bei studentų pažintiniai, profesiniai, meniniai renginiai, dėstytojų ir studentų glaudus bendradarbiavimas, kartu dalyvaujant konferencijose ir seminaruose. Sveikintina, kad studentų atstovybė dalyvauja skirstat stipendijas, premijas bei pašalpas, taip pat yra įtraukiama į Erasmus+ mobilumo programos atrankos komisijas. Programos apraše nurodyta, jog Pedagogikos fakulteto Studentų atstovybė domisi studentų studijų Fakultete ir gyvenimo bendrąbutyje sąlygomis. Studentų atstovybės atstovai aptaria studentų interesus su Fakulteto dėstytojais bei administracija, bendradarbiauja su kitų mokymo įstaigų studentų organizacijomis, dalyvauja bendruose renginiuose, savivaldos organuose, studijų programos komitetuose, dėstytojų atestacinėje komisijoje, organizuoja įvairius studentų profesinio ugdymo renginius, studentų apklausas ir susitikimus, diskusijas, konferencijas, tačiau nei vizito metu, nei iš informacijos Programos apraše nepavyko nustatyti, ar buvo konkretus studentų atstovybės indėlis rengiant Programą. Programos apraše nurodoma, kad visi pažangūs studentai gali dalyvauti mainų programose.

Programos apraše nėra pakankamai informacijos apie studentų mokslinę veiklą, vizito metu taip pat nepateikta pakankamai informacijos apie studentų mokslinės veiklos galimybes, nepavyko gauti informacijos apie studentų mokslines draugijas.

Sąžiningo akademinio elgesio principai apibrėžiami Kolegijos dokumentuose. Apraše nurodyta, jog studentai įsipareigoja laikytis akademinio sąžiningumo principų, turi pasirašyti sąžiningo elgesio deklaraciją, dėstytojams bei studentų atstovybei sudarytos sąlygos stebėti atsiskaitymus, nustačius nesąžiningo elgesio faktą, dėstytojas neleidžia studentui toliau dalyvauti atsiskaityme, darbas nevertinamas, apie įvykį tarnybiniu raštu pranešama dekanui, kuris skiria nuobaudą studentui, tačiau kokios konkrečiai nuobaudos gali būti skiriamos studentams apraše nenurodyta, to nepavyko išsiaiškinti ir vizito metu.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės:

Programos stiprybės: Priėmimo į studijas reikalavimai aiškūs ir pagrįsti, numatomas studijų procesas organizuojamas racionaliai. Gerai išvystyta studentų paramos sistema, skiriama pakankamai dėmesio nesąžiningo akademinio elgesio prevencijai.

Programos silpnybės: Studentų pasiekimų vertinimo kriterijams trūksta detalumo. Studentų vaidmuo užtikrinant Programos kokybę nepakankamai aiškiai apibrėžtas. Mažai dėmesio skiriama studentų mokslinei veiklai.

2.6. Programos vadyba

Studijų programos kokybės vertinimą reglamentuoja Vilniaus kolegijos Statutas, Studijų tvarka, Vilniaus kolegijos Studijų programos vidinio kokybės vertinimo tvarkos aprašas. Studijų programos vykdymas ir organizavimas užtikrinamas visais pagrindiniais lygmenimis, kurie yra būdingi visoms Lietuvos aukštosioms mokykloms (Aukštosios mokyklos taryba – Fakulteto taryba – Dekanatas – Katedros). Aiškiai išdėstyta Kolegijos padalinių ir tarnybų atsakomybė už Programos įgyvendinimą. Užtikrinamas grįžtamasis ryšys, pavyzdžiui, vidinis Kolegijos kokybės savęs vertinimas (t. y. savianalizė) atliekama visais lygmenimis: dėstytojo, katedros, Fakulteto, tarybos, Kolegijos, o vertintojais tampa bendruomenės nariai. Savivaldos institucijos (p. 31).

Programos Apraše (p. 30) numatyti informacijos apie Programos vykdymą rinkimo, analizavimo ir kontrolės mechanizmai bei už tai atsakingi Studijų programos komiteto nariai, tačiau pasigendama naujovių įdiegimo į programą mechanizmų aprašymo. Neaišku, kaip dažnai, kokiais būdais Programa bus atnaujinama, tobulinama.

Programos apraše aptartos įvairių lygių atstovų bendradarbiavimo gairės. Apgalvota Studijų programos komiteto sudėtis, kur dalyvauja tiek akademinės bendruomenės atstovai, tiek studentai, tiek socialinių partnerių atstovai. Vadyba užtikrinama tiek vertikaliuoju (nuo vadovybės iki studento, strateguojant veiklą) tiek horizontaliuoju (studijų programos viduje, atliekant vidinį vertinimą) principu.

Sėkmingam Programos funkcionavimui užtikrinti labai svarbus atsakomybės ir kuruojamų sričių paskirstymo klausimas. Programos apraše detalai aprašomos Studijų programos komiteto narių atsakomybės (p. 29-30). Kaip matyti (p. 2), Studijų programos komitete numatyti dirbti kompetentingi socialiniai dalininkai, tačiau vieno iš jų, Lietuvos kurčiųjų draugijos atstovo Kęstučio Vaišnoros, funkcijos neaprašytos vykdant Programos vadybą (p. 29–31). Netiksliai nurodomas Studijų programos komiteto narių skaičius (nurodomi 7 komiteto nariai, o išvardijami 8, dar vieno, numatytojo Programos aprašo 2 puslapyje, 29 puslapyje pasigendama).

Programos apraše (p. 31) minima ir projektinė veikla bei jos nauda studijų kokybei, tačiau nekonkretizuojama, kaip planuojama vykdyti projektinę veikla prisidės prie šios studijų programos kokybės ir kokie tiksliniai projektai numatomi artimiausiu laiku. Susitikimo su programos rengimo grupe metu patikslinta, kad šiuo metu nevykdomas joks projektas, tačiau artimiausiu laiku projektai planuojami, tik laukiama tinkamų kvietimų. Taip pat išsamiai pristatytas bendradarbiavimas su visais Programos įgyvendinimo dalininkais: studentais, dėstytojais, administracija bei socialiniais partneriais.

Pagrindinės srities stiprybės ir silpnybės

Programos vadybos srities stiprybe laikytina tai, kad Vilniaus kolegijoje yra sukurta visus lygius apimanti studijų programos kokybės užtikrinimo sistema. Dauguma tos sistemos dalyvių turi aiškiai apibrėžtas funkcijas. Itin stiprus Programos įgyvendinimo dalininkų bendradarbiavimas bei dalyvavimas įgyvendinant Programą.

Pagrindine vertinimui pateiktos studijų programos vadybos silpnybe laikytina tai, kad į Studijų programos komitetą įtraukti asmenys, kuriems nenumatomos jokios funkcijos ir atsakomybės. Be to, ne iki galo apgalvotas ir aprašytas Programos tobulinimas pasitelkiant projektinį finansavimą bei projektines veiklas.

III. REKOMENDACIJOS

3.1. Studijų programos apraše, taip pat informacijoje, skelbiamoje Vilniaus kolegijos interneto svetainėje, patikslinti Programos tikslą, studijų rezultatus, peržiūrėti dalykų dėstytojų nuoseklumą ir jiems skirtų valandų skaičiaus paskirstymą.

3.2. Apsvarstyti kai kurių dalykų dėstytojų kandidatūras atsižvelgiant į jų kompetencijas ir kvalifikaciją. Taip pat apsvarstyti pagrindinių Programos dėstytojų darbo krūvio apimtį ir sudaryti galimybes mokslinei veiklai, kvalifikacijai kelti.

3.3. Pasirūpinti, kad Programoje būtų daugiau kurčiųjų gestų kalbos specialistų, galinčių dėstyti dalykus gestų kalba.

3.4. Įsigyti daugiau literatūros, numatytos dalykų aprašų privalomos literatūros sąrašė. Užtikrinti jos prieinamumą studentams.

3.4. Stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą gestų kalbos vertimo specialistų rengimo srityje, užmegzti ryšius su tokiais specialistais rengiančiomis aukštosiomis mokyklomis ir skatinti studentų bei dėstytojų dalyvavimą Erasmus mainų programoje.

3.5. Detalizuoti studentų pasiekimų vertinimo kriterijus.

IV. APIBENDRINAMASIS ĮVERTINIMAS

Vilniaus kolegijos ketinama vykdyti studijų programa *Lietuvių gestų kalbos vertimas* vertinama teigiamai.

Eil.Nr.	Vertinimo sritis	Srities įvertinimas, balai
1	Programos tikslai ir numatomi studijų rezultatai	2
2	Programos sandara	2
3	Personalas	3
4	Materialieji ištekliai	3
5	Studijų eiga ir jos vertinimas	3
6	Programos vadyba	3
	Iš viso:	16

1-Nepatenkinamai (yra esminių trūkumų, kuriuos būtina pašalinti)

2-Patenkinamai (tenkina minimalius reikalavimus, reikia tobulinti)

3-Gerai (sistemiškai plėtojama sritis, turi savitų bruožų)

4-Labai gerai (sritis yra išskirtinė)

Grupės vadovas: doc. dr. Jurgita Mikelionienė

Grupės nariai: Svetlana Beniušienė

Lukas Gabrieliūs Tribulas